

FESTIVALLARNING TURIZM ISTIQBOLIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI

O'zbekiston Xalqaro Islom Akademiyasi
Islom iqtisodiyoti va moliyasi, ziyorat turizmi kafedrası
Turizm yo`nalishi 1-bosqich magistranti
Madaminova Gulmira Akramjon qizi
Gulmiramadaminova522@gmail.com
+998978342007

Annotatsiya. *Festivallar turizm industriyasi landshaftini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi va butun dunyodan tashrif buyuruvchilarni o'ziga jalb etuvchi noyob tajribalarni taqdim etadi. Jonli madaniy bayramlardan tortib musiqa va san'at tadbirlarigacha festivallar sayohat tajribasining ajralmas qismiga aylandi. Ushbu maqola sayyohlik industriyasidagi festivallarning ahamiyati va ularning mahalliy iqtisodiyot va sayohatchilarga olib keladigan foydalarini o'rganadi.*

Kalit so'zlar. *Festival, sayyoh, urf-odat, an'ana, destinatiya, madaniy almashinuv, brend, madaniy meros.*

Festivallar turizm va mehmondo'stlik sanoatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Noyob madaniy festivallar dunyoning turli nuqtalaridan tashrif buyuruvchilarni o'ziga jalb etib, sayyohlar oqimining ortishiga hissa qo'shadi. Albatta har bir turist sayohat davomida turar joy, ovqatlanish, transport va mahalliy xizmatlardan foydalanadi. Bu esa o'z navbatida mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishida muhim omillardan biri bo'lib xizmat qiladi. Festivallarning tashkil etilishi va ularning turizmni gullab-yashnashida tutgan o'rni turli jabhalarda ko'zga tashlanadi. Bular:

Sayyohlarni jalb qilish. Festivallar sayyohlar uchun kuchli magnit bo'lib xizmat qiladi, ularni madaniy tantanalarda qatnashish, an'anaviy marosimlarga guvoh bo'lish va mahalliy hayot tarziga sho'ng'ish uchun ma'lum bir hududlarga jalb qiladi. Ushbu tadbirlar hayajon va kutish tuyg'usini keltirib chiqaradi, sayohatchilarni yangi joylarni kashf etishga va turli jamiyat a'zolari bilan muloqot qilishga undaydi.

Madaniyat almashinuvi. Festivallar madaniy almashinuv platformasi bo'lib, tashrif buyuruvchilarga ma'lum bir mintaqaning urf-odatleri, an'analari va merosi haqida ma'lumot olish imkonini beradi. Musiqa, raqs, san'at va taomlar orqali ishtirokchilar mahalliy aholi bilan aloqa o'rnatishlari va mazmunli madaniyatlararo aloqalarni o'rnatishlari mumkin.

Mahalliy iqtisodiyotni yaxshilash. Festivallar mahalliy korxonalar, mehmonxonalar, restoranlar va do'konlar kabi biznes tarmoqlarini rag'batlantiradi, aholini daromad va ish bilan ta'minlaydi. Sayyohlar festivallarga oqib kelishar ekan, ular mezbon jamoaning iqtisodiy farovonligiga hissa qo'shadi, kichik biznesni qo'llab-quvvatlaydi va turizm sohasining rivojlanishiga turtki bo'ladi.

Destinatsiya brendini targ'ib qilish. Festivallar destinatsiyaning o'ziga xosligi va jozibasini namoyish etishga yordam beradi, uning brendi va global turizm bozorida

joylashishiga hissa qo'shadi. Hududlarning madaniy boyligi va xilma-xilligini ochib beruvchi muhim tadbirlarni o'tkazish orqali haqiqiy tajribaga intilayotgan sayohatchilar auditoriyasini jalb qilish mumkin.

Barqaror turizmni rivojlantirish. Festivallar atrof-muhitni muhofaza qilish, madaniyatni saqlash va jamoatchilik imkoniyatlarini kengaytirish haqida xabardorlikni oshirish orqali barqaror turizm amaliyotlarini targ'ib qilish potentsialiga ega. Ekologik tashabbuslar, mas'uliyatli turizm yo'riqnomalari va jamoatchilikni jalb qilish dasturlari orqali festivallar turizmning barqaror rivojlanishini targ'ib qilishda yetakchilik qilishi mumkin.

Ijtimoiy hamjihatlik va madaniy merosni saqlash. Festivallar ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlash va madaniy merosni saqlashda muhim rol o'ynaydi. An'anaviy urf-odatlar, marosimlar va tadbirlarni nishonlash orqali festivallar jamiyatga kelajak avlodlar uchun o'zligini va merosini saqlab qolishga yordam beradi. Ushbu tadbirlar ijtimoiy rishtalarni mustahkamlaydi, madaniy g'urur hissini shakllantiradi va nomoddiy madaniy merosni muhofaza qiladi.

Tashrif buyuruvchilar tajribasini oshirish. Festivallar sayohatchilarga doimiy xotiralarni muhrlash, mahalliy jamoalar bilan aloqalarni o'rnatish va haqiqiy madaniy tajribalarga sho'ng'ish imkoniyatini beradi. Sayyohlar an'anaviy marosimlarda qatnashishdan tortib, mahalliy oshxona va hunarmandchilikdan bahramand bo'lishlari hamda sayohat tajribalarini boyitishi mumkin. Misol uchun, Hindistondagi Divali festivali haqiqiy madaniy tajribani izlayotgan xalqaro sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi.

Festivallar orqali ko'p sonli sayyohlarni jalb qilish va bu orqali mamlakat turizm sanoatining rivojiga sezilarli hissa qo'shish mumkin. Tegishli statistik ma'lumotlar va tadqiqotlarni tahlil qilish orqali jahon tajribalariga nazar tashlaydigan bo'lsak, festivallarning sayyohlik industriyasidagi ahamiyati qay darajada ekanini ko'rishimiz mumkin.

500 dan ortiq siren turlari ochilishi arafasida har yili Nyu Yorkda "Rochester siren gullari festivali" o'tkaziladi. Ushbu festival doirasida 500 mingdan ortiq dunyoning turli shaharlaridan tashrif buyurgan mehmonlar gullarga burkangan Highland Parkining go'zalliklarini tomosha qilish bilan bir qatorda, jonli musiqa, mazali taomlar va ichimliklardan zavqlanishi hamda oilasi bilan mazmunli vaqt o'tkazishadi. Yana bir misol, Shotlandiyadagi Edinburgh Festival Fringe har yili 2,6 milliondan ortiq ishtirokchini jalb qiladi va bu mamlakatda chet eldan kirib keluvchi sayyohlar sonining ko'payishiga o'z hissasini qo'shadi. Bundan tashqari, Tourism Research Australia tomonidan o'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, tadbirlar va festivallar 2019-yilda Avstraliya iqtisodiyotiga 12,1 milliard dollar hissa qo'shgan.

Mamlakatimizda ham bir necha yillardan buyon tadbirlar turizmiga e'tibor yanada yaxshilanib kelmoqda. Bu borada amalga oshirilayotgan ishlarning poydevori sifatida quyidagi huquqiy normalarni sanab o'tish mumkin:

- 2023-yil 12-iyundagi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 240-son "Xiva shahrida xalqaro etnosport festivalini o'tkazish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori;

- 2019-yil 26-fevraldagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4214-son "Sharq taronalari" xalqaro musiqa festivalini o'tkazishga tayyorgarlik ko'rish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori;

- 2021-yil 8-oktabrdagi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 629-son “Xalqaro zardo‘zlik va zargarlik festivalini o‘tkazishning tashkiliy chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori;

- 2021-yil 8-iyuldagi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining, 430-son “Qo‘qon shahrida II xalqaro hunarmandchilik festivalini tashkil etish va o‘tkazish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori;

- 2020-yil 28-sentabrdagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4843-son ““Lazgi” xalqaro raqs festivalini tashkil etish va o‘tkazish to‘g‘risida”gi qarori;

- 2022-yil 7-fevraldagi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 59-son ““Boysun bahori” xalqaro folklor festivalini tashkil etish va o‘tkazish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori.

Shuning bilan bir qatorda, yurtimizda bir necha yildan buyon o‘tkazib kelinadigan “Xalqaro Gullar Festivali”, “Boysun bahori” xalqaro festivallarining ichki va tashqi turizm sanoatida tutgan o‘rni o‘ziga xos hisoblanadi. Ma’lumotlarga ko‘ra 2023-yil “62-Xalqaro Gullar Festivali”ning ochilishida Namangan va respublikaning boshqa viloyatlaridan 200 dan ortiq gul yetishtiruvchi tadbirkorlar va Xitoy xalq respublikasining Yuinyan provinsiyasining 6 nafar delegatsiya a’zolari o‘zlarining gul ko‘rgazmalari hamda 70 dan ortiq yirik kompozitsiyalari bilan ishtirok etishgan. Ochilish tantanalariga 518838 nafardan ortiq tomoshabin tashrif buyurgan.

Bugungi kunda milliy iqtisodiyotga yuqori daromad keltiradigan istiqbolli tarmoqlardan biri – bu turizmdir. O‘zbekiston turizm sohasida dunyo bo‘yicha ulkan salohiyatga ega bo‘lgan davlat hisoblanadi. Yurtimizda 7300 dan ortiq madaniy meros obektlari mavjud va ularning qariyb 200 tasi YUNESKO ro‘yxatiga kiritilgan.

Shu bilan birga, mamlakatimizning betakror tabiati, go‘zal dam olish maskanlari imkoniyatlaridan foydalanib, yangi turistik yo‘nalishlar ochish mumkin. Bu sohaga jahon brendlarini faol jalb etgan holda, biz ziyorat turizmi, ekologik, ma’rifiy, etnografik, gastronomik turizm va bu sohaning boshqa tarmoqlarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratishimiz zarur. Bu borada davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini qo‘llash, mamlakat madaniyati va tarixi bilan kengroq tanishish imkonini beruvchi tadbirlar va festivallardan turistlarni jalb qilishda kengroq foydalanish, shu bilan bir vaqtda ko‘ngilochar mashg‘ulotlarning ham festivallar tarkibiga kiritilishi sohaning yanada taraqqiy etishi uchun keng imkoniyatlar ochishini hisobga olishimiz lozim.

Xulosa qilib aytganda, festivallar turizm sanoatida ko‘p qirrali rol o‘ynaydi, madaniy almashinuv, iqtisodiy o‘sish va barqaror rivojlanish uchun katalizator vazifasini o‘taydi. Sayyohlarni jalb qilish, maqsadli brandingni targ‘ib qilish va madaniy merosni saqlash uchun festivallarning kuchidan foydalangan holda, destinatsiyalar sayohatchilar uchun unutilmas tajriba yaratish va mahalliy hamjamiyatlarga ijobiy ta’sir ko‘rsatish uchun ushbu tadbirlarning o‘zgaruvchan salohiyatidan foydalanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://lex.uz/>

2. <https://www.tourism.gov.in>
3. <https://www.visitrochester.com/blog/post/guide-to-the-lilac-festival/>
4. <https://uz.kursiv.media/uz/2023-05-22/62-xalqaro-gular-festivali-bir-oy-davom-qiladigan-festival-debochasi/>
5. <https://www.tra.gov.au/>
6. <https://kun.uz/>
7. <https://uzbekistan.travel/en/>
8. <https://www.advantour.com/>